

Žaga Hoje je velik obrat v Robu in prav s Hojo Gozdno gospodarstvo. Kočevje TOZD Gozdarstvo Lašče imenitno sodeluje. Na sliki raztovarjanje hlodovine, ki so jo spravili laški gozdarji, razrezali pa jo bodo Hojini žagarji.

140 let stara jelka, zaznamovana za posek v predelu Mačkovec nad Robom, se je zrušila. Na sliki je v trenutku, ko jo je spretni gozdar Janez Zakrajšek požagal tako, da je padla tako kot so si zamislili. Žalostno dejstvo, da jelke propadajo, je zavito v vrsto najasnosti. Nekateri kot vzrok omenjajo kisli dež, drugi premajhno vlažnost, preveliko vetrovnost, tretji kislost tal. Res je samo eno – jelk je čedalje manj. Padlo je še eno mogočno drevo.

OBISKALI SMO GG KOČEVJE TOZD GOZDARSTVO LAŠČE

Jelke množično propadajo

Minuli teden smo obiskali TOZD Gozdarstvo Lašče, ki deluje v okviru kočevskega gozdnega gospodarstva. Pogovarjali smo se z direktorjem tozda dipl. inž. gozdarstva Pavletom Trdanom in revirnim vodjem, gozdarskim tehnikom Tonetom Žagarjem. Laško gozdarstvo gospodari z družbenimi gozdovi, ki se razprostirajo na skupni površini 2840 hektarjev v treh občinah – več kot polovica gozdov je v naši občini (1500 ha), 400 hektarjev je v grospejski, okoli 940 hektarjev pa v občini Kočevje. V gozdovih prevladujeta jelka in bukev, etat (letni posek) pa je bil lani neto 11.000 kubičnih metrov, od tega 8000 kubičnih metrov iglavcev in 3000 kubičnih metrov listavcev.

Les v celoti prodajo – največ lesni industriji Hoja iz Ljubljane, s katero najtesneje sodelujejo, predvsem z njeno žago v Robu.

V tozdu Gozdarstvo Lašče je zaposlenih 47 delavcev, od teh 34 v neposredni proizvodnji. Od leta 1976, ko so ustanovili tozdu, le-ta posluje uspešno, saj tako fizično in finančno presega vse načrte. Lani so posekali 12.850 kubičnih metrov lesa, kar je 103 odstotke glede na letni načrt, gojitvena dela so opravili 104-odstotno. Med ta dela sodi pogozdovanje, nega, to je čiščenje in redčenje mlajših sestojev ter varstvo gozdov, kar

je predvsem zaščita pred divjadjo, ki ima na jedilniku predvsem mlado drevje, nato spodrezovanje srobotna, sežiganje okuženega materiala in podobno.

Celotni prihodek tozdu Gozdarstvo Lašče je bil lani 157,5 milijona dinarjev, kar kaže na indeks rasti 130, dohodek pa se je povečal z načrtovanih 48 milijonov na 64,8 milijona, kar je zavidljiva rast, dohodek na delavca pa je znašal 1,35 milijona. Lani dosežena akumulacija je še enkrat večja kot predlanska, prav tako kot dohodek na delavca. Ker mora biti zares težko fizično delo primerno nagrajeno se je povprečno osebni dohodek iz leta 1983, ko je bil nekaj manj kot 20 tisočakov, v letu 1984 dvignil na 31.600 dinarjev, pri čemer so delavci plačani po storilnosti, po kazalcih, ki jih je moč izmeriti, to pa je predvsem posek po kubičnih ali tekočih metrih ali opravljenemu drugo delo na enoto površine.

Kljub velikim uspehom laščanskega Gozdarstva pa so spregovorili tudi o težavah, ki tarejo ta kolektiv – boleče je spoznanje, da se iz leta v leto večja število tistih delavcev, ki jim stroge zdravstvene komisije ne dovolijo več opravljati težka fizična dela, zlasti z motorno žago – pri tem gre v glavnem za boleznirni rok in hrbtnice. Takih delav-

Za laško Gozdarstvo je zelo značilno na moč tesno sodelovanje s krajani oziroma krajevnimi skupnostmi in društvi, pri čemer si tozdu močno prizadeva za napredek kraja finančno ali materialno. Za primer naj navedemo nekatere odseke cest, pri katerih je tako ali drugače sodelovalo laško Gozdarstvo v zadnjih petih letih, ti so: Neredi – Zgonče – Klaišče, Rupe – Dednik, Struge – Planina, Škrlovača – cesta Dvorska vas, Podgorica – Zagorica, Cesta – Videm, Purkače – Osredce – Centi, Mramor – Stare Laze, Klaišče (Vrh), Zgonče – Logarji, Podstrmec – Kuzmanka, Prilesje – cesta Dvorska vas, Karlovača – Polzelo, Podkogelji – Krkovo in najbrž še nismo našeli vseh. Skupna dolžina pa je nekaj manj kot 20 kilometrov cest – zares imeniten prispevek k razvoju kraja.

cev je sedaj kar osem, torej skoraj četrtina. Težak položaj rešujejo tako, da jih razporejajo na najlažja dela, kakršnih pa je na voljo le malo. Drugi velik problem predstavlja sušenje jelke (75 odstotkov). Ker je treba sušiča se drevesa odstranjevati na vseh področjih, je organizacija vse težja, stroški pa so zaradi tako obsežne organizacije večji tudi do 40 odstotkov. Zelo zanimiv je podatek, da se na leto na en hektar posuši od pet do deset jelk, kar zaskrbljuje mnoge strokovnjake. Še poseben problem je z divjadjo – predvsem jelenjad na

višinskih predelih onemogoča vsakršno pomlajevanje gozdov – ogrožene so v glavnem jelka, javor, brest in delno bukev. Laški gozdarji pa imajo težave tudi zaradi razdrobljenosti parcel; res je, da imajo štiri večje komplekse gospodarskih gozdov, zato pa tudi 500 raztresenih parcel med zasebnimi gozdovi, kar otežuje organizacijo dela.

Kljub vsemu naštetemu za letos načrtujejo visok prihodek, bistveno višjega kot minulo leto. Ta naj bi znašal letos kar 234,8 milijona dinarjev. Za letos načrtujejo tako gradnjo cest kot vlak, pa tudi gojitvena dela na 170 hektarjih.

Za celoten TOZD Gozdarstvo Lašče imajo 25 metrov cest na hektar, kar je skoraj idealno, gozdnih vlak pa je okoli 105 metrov na hektar, s čimer se približujejo idealni vrednosti, ki je 120 metrov vlak na hektar.

V dobrepoljski delovni enoti, obratu tesarstva, strojno tešejo trame. Za letos načrtujejo obdelavo približno 6000 kubičnih metrov obdelanega lesa, kar bo približno 48 odstotkov celotnega prihodka oziroma 110 milijonov dinarjev. Ta dohodek pa bo ustvarilo samo osem tam zaposlenih delavcev!

V Gozdarstvu Lašče so v zadnjih desetih letih zmanjšali število zaposlenih z 68 na 47 – delno zaradi reorganizacije, delno pa zaradi bistveno višje organizacije in ekonomičnosti poslovanja. Na obisku v tozdu Gozdarstvo Lašče smo se lahko prepričali, da gre za uspešno temeljno organizacijo združenega dela in ne dvomimo, da bi se ta uspešnost ne nadaljevala tudi v naslednjih letih.

DANILO HINIČ

Z obiska v botaničnem vrtu

Letos poleti bo minilo natanko 175 let, odkar so ob Izanski cesti v Ljubljani zasnovali botanični vrt. Od tistega časa se je ohranila samo mogočna lipa sredi vrta, vendar pa je zato število vrst, ki jih gojijo na skromnih dveh hektarjih, zelo veliko, nekaj manj kot 2000. Pred leti jih je bilo sicer še več, vendar denarne spone niso

prizanesle niti botaničnemu vrtu, za katerega že 34 let skrbi botanik dr. Vinko Strgar s še šestimi sodelavci.

Namen našega obiska pa ni bil, da bi se seznanili z zgodovino našega botaničnega vrta, temveč, da bi kar največ zvedeli o delu v vrtu pozimi. Glavna naloga vseh v botaničnem vrtu

je, tedaj ko zapade sneg, zbiranje, čiščenje, sortiranje in še marsikaj, kar je v zvezi s semeni. Na svetu je okoli 700 botaničnih vrtov in ljubljanski si izmenjuje semena z okoli 300 vrtovi. V ta namen vsako leto izdajo Index seminum ali po slovensko seznam semen, ki ga nato pošljejo vrtovom, s katerimi sodelujejo. Prvi tak seznam so v Ljubljani izdali že leta 1889, leta 1892 pa so ga že poslali na naslove 16 botaničnih vrtov. Tako sodelovanje je na moč koristno, saj je izmenjava semen v obe smeri brezplačna in ustaljena, s tem pa se v okviru možnosti večja število vrst v vseh botaničnih vrtovih. Izmenjava semen je z vse dražjimi poštnimi storitvami postala nekoliko bolj skromna, a poteka brez težav. Po besedah dr. Strgarja je nekoliko več težav s pošiljanjem živih rastlin, kar je tudi potrebno, vendar se tu zaradi nujnega hitrega prevoza pogosto (žal) zaplete na carini.

O izmenjavi lahko zapišemo tudi to, da ljubljanski botanični vrt tesno sodeluje z berlinskim vrtom Dachlem, londonskim Kew Gardens (ta ima na voljo največ vrst semen na svetu, namreč kar 25 tisoč), dobro pa je sodelovanje tudi z romunskim v Kluju, pa tudi s sydneyskim.

Če se ozremo v čas nazaj, je zanimiv podatek, da so imeli v ljubljanskem vrtu leta 1910 ob 100-letnici celo 6412 vrst rastlin. Kot smo že omenili, jih danes ni toliko, zato pa je več primerkov posameznih vrst. V tistem času je botanični vrt vodil vrtnar in flotist Franc Juvan. V botanični vrt je prišel kot izučeni vrtnar in ob profesorju Pavlinu se je usposobil za tisti čas v izrednega poznavalca rastlin. Za botanični vrt je skrbel polnih 60 let, kar je tudi nasprotna sila velika redkost, ne glede na poklic.

Letošnja zima je bila huda z dvema dolgima

Zaradi hudega mraza je na deblu mogočne sekvoje zazijala na deblu štiri metre dolga razpoka. Širino poškodbe dovolj nazorno kaže škatlica vžigalic.

obdobjema zelo nizkih temperatur, kar ni prizaneslo številnim vrstam v botaničnem vrtu, še posebej tistim, ki jih niso mogli stisniti v prenatrpan rastlinjak. Mraz je škodoval predvsem cedri, nekaterim vrstam češmina, jelke pa v Ljubljani (pa ne zaradi mraza) tako ali tako ne rastejo več.

In še beseda ali dve o novem botaničnem vrtu, za katerega bodo temeljni kamen položili letos poleti. Raztezal se bi na površini 45 hektarjev v okviru biološkega središča med Glinščico in živalskim vrtom. Stari botanični vrt pa bi ostal hortikulturni spomenik.

DANILO HINIČ

Jeni Pintar, inženirka agronomije, je tehnična sodelavka v botaničnem vrtu. Z veseljem je pokazala doma vzgojene limone in druge rastline, ki se v rastlinjaku, ki spominja na pravo džunglo, »prekrcajo« za skromno odmerjeni prostor.